

PRENUMERATA.

Kurjera Warszawskiego wraz z dodatkiem porannym: **W Warszawie:** rocznie rs. 9, półrocznie rs. 4 kop. 50, kwartalnie rs. 2 kop. 25, miesięcznie kop. 75.
...a odnośnie do domu dopłać się miesięcznie kop. 5.
Na prowincji i w Cesarstwie: rocznie rs. 12, półrocznie rs. 6, kwartalnie rs. 3, miesięcznie rs. 1.
Za granicą: miesięcznie rs. 1 kop. 50.
Numer pojedynczy bez dodatku kop. 5; dodatek poranny kop. 3.

KURJER WARSZAWSKI.

Wychodzi w dni powszednie wieczorem, w niedziele i święta rano, a nadto wychodzi stale w dni powszednie, z wyjątkiem dni poświęconych, dodatki poranna.

ROK SZESZCZDZIESIĄTY ÓSMY.

Ogłoszenia i prenumeratę przyjmuje kantor Kurjera Warszawskiego codziennie od godziny 8-jej rano do 8-jej wieczorem, w niedziele i święta od godziny 10-jej rano do 1-jej w południe.

OGŁOSZENIA.

Reklamy: za jeden wiersz garmontowy albo jego miejsce pierwszy raz 25 kop., każdy następny raz 20 kop.
Nekrologia: za jeden wiersz 15 kop.
Zwyczajne ogłoszenia: za jeden wiersz petytowy albo jego miejsce, pierwszy raz 10 kop., każdy następny raz 8 kop.
Małe ogłoszenia: za jeden wyraz po 2 kop. każdy raz.
Nadstawki: za jeden wiersz garmontowy rs. 1.
Ogłoszenia do Kurjera przyjmuje także Biuro Rajchmana i Frendlera ul. Senatorska 26.

Redakcja, Administracja i Drukarnia: plac Teatralny nr 9. — Telefon Redakcji nr 126. — Telefon Administr. 111

— Jutro, o godz. 8-jej zrana, w kaplicy Pana Jezusa w kościele archikatedralnym św. Jana odprawioną będzie uroczysta wotywa.
— W dniu jutrzejszym w kościele św. Krzyża odprawioną będzie czwarta nowenna do św. Wincentego i Paula, założyciela zgromadzeń księży misjonarzy i siostr miłosierdzia, oraz domów przytułków dla dzieci.
— W dniu jutrzejszym, o godz. 9-jej zrana, w kościele św. Ducha (po-paulińskim) przed ołtarzem N. Marii Panny Częstochowskiej i ku Jej czci odprawiona będzie solenna wotywa.
— W kościele św. Trójcy (po-trynitarskim) jutro, o godz. 9^{1/2} zrana, odprawiona będzie przed ołtarzem Pana Jezusa Nazareńskiego wotywa ku uczczeniu Męki Pana Jezusa, poczem podawany będzie do ucałowania relikwiarz z drzewem Krzyża św.

PRZEGLĄD POLITYCZNY.

Proces rozwodowy królowej Natalji jest dzisiaj najpotężniejszym wabikiem zainteresowania się powszechnego. Proces na tronie, proces wśród pierwszej rodziny kraju, której pożyte powinno być wzorem dla najszerszych kręgów ludności, nigdy nie przyczynił się dotąd w historii do wzmocnienia i trwałości dynastji, a często jej fundamenta w duszy narodu złowrogo podkopywał.
Jeżeli zatem proces, którego szerokiego i szczegółowego traktowania domaga się zadająca piękność, zamknięta w willi wiesbadenkiej, sprawi dużo przykrości jej mężowi, który nie zawsze umiał być wiernym dla żony i nie zawsze baczył na jej zdrowie, to więcej jeszcze zaszkodzi on może w przyszłości samejże idei dynastycznej w poczuciu narodu. Królowa Natalja może w chwili rozdrażnienia zapomnieć o tem, że naraża los syna. Jeżeli zaś tak namiętnie kocha księcia Aleksandra, jak zdaje się czynem swoim przekonywać Europę, natenczas ten wzgląd powinienby dla niej być pierwszorzędnym. Jeżeli nie może sama panować dłużej na tronie, to niechajże przynajmniej—tak powinno mówić serce—panuje syn, gdy czas nań przyjdzie! Otaczając ujemną aureolą skandalu dzisiejszego przedstawiciela narodu Obrenowiczów, zamracza się i horyzont przy-

szłych rządów syna, wtrąconego w bagnisko plotkarstwa wszechuropejskiego w porannych już latach życia.

A zatem w miejsce projektowanego przez króla Milana aktu państwowego, podpisanego przez obie strony spór wiodące, a kontrasygnowanego przez metropolitę, biskupów i ministrów, w którym orzec miano, że królowa przez pewien czas dłuższy zechce nie wracać do Serbji, stanie akt czysto kościelnej natury, odsadzający królową Natalję od wszelkich praw do świętności monarszej i strącający ją na powrót w sferę nicości, z której wyszła. Opinia publiczna potępia dziś królową nie za winy małżeńskie, których nie popełniła, lecz za to, że grała i grać widocznie na przyszłość pragnęła rolę polityczną w Serbji, wręcz przeciwną w duchu swoim całemu kierunkowi polityki królewskiej.

W tych dniach ma być francuskiej izbie deputowanych przedstawionym raport komisji w sprawie wniosku orzekającego, że na przyszłość co trzy lata połowa deputowanych izby poddawać się musi ponownemu wyborowi. W ten sposób mandat poselski we Francji trwać będzie właściwie lat sześć.

Z powodu ułożonego już i zezwolonego przez dyspensę papieską związku małżeńskiego pomiędzy ks. Amadeuszem włoskim a ks. Letycją Bonaparte ma przyjść do ostatecznego pojedynania pomiędzy bratem jej, ks. Wiktozem, a ojcem, ks. Hieronimem. Podobno ten ostatni, któremu nie powiodło się zjednać sobie sympatji u stronnictwa napoleońskiego, złoży berło rządów, władające dotąd w próżni, do rąk szczęśliwszego syna.

Sprawa krzywdy, jaką najwyższy sędzia, lord Coleridge, wyrządził miał Parnellowi, nie dopuszczając go do świadectwa w procesie O'Donnella we własnej sprawie, roznamiętniła umysły w Albionie. Parnell, nie mogąc dojść do głosu przed sądem, zabrał go na piątkowym posiedzeniu izby gmin i wśród oklasków stronnictwa oświadczył kategorycznie, że wszystkie listy, jakie Times drukował z jego imieniem nawet przy użyciu *faksimila* są sfałszowane, podobnie, jak list Egana do Careya. Odpowiedziano Parnellowi, że sprawę tę wytoczyć należy przed areopag sądu, nie zaś parlamentu. Cie-

kawi jesteśmy, czy Parnell uzna za właściwe próbować nanowo bezstronności lorda Coleridge, mniej, niż niewątpliwiej.

Br. Z.

O Mackenziego.

Wezoraż pojawiła się, jak wiadomo, w Berlinie dawno zapowiadana broszura, opowiadająca ze stanowiska lekarsko-krytycznego przebieg choroby cesarza Fryderyka na podstawie opinij, składanych przez rozmaitych lekarzy niemieckich w archiwum państwa.

Lekarze ci, po większej części chwilowo tylko przyzywani do łoża chorego cesarza, formułują obecnie zbiorowy protest przeciwko metodzie leczenia, przyjętej przez angielskich doktorów, Mackenziego i Hovella, tudzież przez własnego ich, słynnego koleżę berlińskiego, dra Krausego, który od listopada r. z. stale przebywał przy chorym i w swoim czasie przez tych samych eskulapów uważanym był za równą im znakomitość.

Broszura zawiera opinie doktorów: Gerhardt, Bergmana, Landgraffa, Bramanna (który wykonywał przecięcie tchawic), Schmidta, Schroettera, Bardelebena i Waldeyera. Z liczby ich tylko Bergmann, młody asystent jego Bramann i Bardeleben doduszczani byli częściej do bezpośredniej diagnozy.

Rozpoczyna broszurę dr. Gerhardt, który opisuje pierwsze fazy choroby; pierwotnie uważał on narośl w krtani następcy tronu za nowotwór natury niewinnej; wątpliwości obudziły się w nim dopiero po kuracji emskiej i odtąd już uważał za rzecz pewną, że choroba jest rakiem. Mackenziemu zarzuca Gerhardt pomiędzy innemi, że przez niezręczne założenie obciążek nadwreżył zdrową aż do owej chwili prawą strunę głosową.

Następuje potem wywód prof. Bergmana, poświęcony przeważnie naukowemu uzasadnieniu projektowanej przez niego w r. z. operacji częściowego usunięcia krtani, a mianowicie wycięcia połowy jej, celem uratowania drugiej połowy. Bergman utrzy-

Nowe metody lecznicze

przed sądem naszych lekarzy.

Uważajcie! Chodzi tu o skórę ludzką... Boerhaave.

Zanim opuścę Warszawę, chciałbym się porównać z pewną liczbą szanownych panów lekarzy, którzy mnie zaszczycali jawną opozycją, i z większą jeszcze liczbą tych, którzy ubliżali sobie opozycją pokątną i bezimienną.

Dlaczego milczałem tak długo, pozwalając na przechodzenie się fałszywych lub niedokładnych wiadomości? Miałem w tem interes osobisty...

Pomimo przedsięwziętych ostrożności, ażeby, jak w r. z., nie mieć nadmiar chorych, pomimo, iż od ogłaszających się wymagałem rekomendacji lekarza, rekomendacyj, które chorzy z wielkim trudem, niegając nieraz po całej Warszawie i nasłuchawszy się wymyślań na mnie i na magnetyzm, albo telegrafując aż na prowincję, od znajomych lekarzy wyostawiali; pomimo, że już w czerwcu nowych chorych nie przyjmowałem; pomimo, że podczas przygotowywania pracy (magnetyzując średnio 40 osób dziennie), iż wyświadczał mi przyjacielską przysługę każdy, kto chcących się leczyć u mnie od tego zmiaru odstręczał.

Wobec takiego stanu rzeczy u apasji dzienników i tendencyjnych sprawozdania wydawały mi się kłapać i niebezpieczeństwa. Jak tylko ukazał się jaki artykuł przeciw mnie lub przeciw hypnotyzmowi, kładłem

go w salonie poczekalnym na stole, ażeby wahaających się odstraszyć. Gdybym był na wszystkie odpowiadał, prostując nieprzychylnie relacje, miałbym jeszcze większy kłopot z tymi, którzy, mimo ostrzeżeń w dziennikach, przyjeżdżali z daleka i potem mieli do mnie urazę, że ich przyjąć nie chciałem.

Na nieszczęście, czy to skutkiem niedoświadczenia owych krytyk, czy też z powodu przesadnej ich złośliwości, dość, że publiczność tłumaczyła je sobie raczej na moją korzyść i nie miałem nawet tej pociechy, żeby za potulne znoszenie wszelkiego rodzaju obelg mieć ulgę w zajęciach!

Dziś, gdy już chorych wcale nie przyjmuję i gdy wkrótce opuścę Warszawę, mogę sobie pozwolić na uregulowanie zaległości.

Czynię to na chłodno; miałem bowiem czas oswoić się z napaściami. Panowie, którzy mnie dziś nazywają nieukiem i szarlatanem, nie domyślają się nawet, iż są tylko plagjatorami. Jest temu lat 20 (tak jest, dwadzieścia, panie drze Zawiszol!), kiedym po raz pierwszy, za artykuł „O magnetyzmie żywotnym” został nazwany nieukiem i szarlatanem przez dra Markiewicza (zasłużonego higienistę) w ówczesnej *Klinice*. Odpowiedziałem wówczas (*Gaz. Polska* z r. 1867-go), iż to mnie wcale nie powstrzyma od studjowania magnetyzmu i że jeżeli w przyszłości uda mi się dojść do opanowania tych wielkich zagadek, z których się dziś uczeni naśmiewają, „to niech mnie wtedy wszystkie akademje od bieguna do bieguna nazwą najbezczelniejszym szarlatanem, a będę najszczęśliwszym z ludzi”.

Od tej pory miałem czas skończyć nauki przyrodnicze w jednym uniwersytecie, filozofję w drugim, wykładać przez sześć lat w trzecim, uczyć się no-

wych rzeczy w czwartym—i znów jestem nieukiem i szarlatanem. Ponieważ zaś i w przyszłości będę chodził nieutartem drogami (bo taką już klątwę rzuciła na mnie Minerwa w chwili poczęcia, wyłączając mnie ze społeczeństwa prawdziwych uczonych), jeśli więc dożyję drugich lat dwudziestu, to mam nadzieję, że i wówczas znajdźcie się jaki dr. L. Wolberg (doktorów Wolbergów wydają wszystkie epoki), który nazwie mnie nieukiem i szarlatanem.

Tymczasem—przystępuję do rzeczy; a jeśliby który z panów wymienionych w tym artykule uczuł się dotkniętym moją odpowiedzią, upewniam, że jestem do dyspozycji.

* * *

I. Krucica dra Szumlańskiego.

„P. Och. leczył w szpitalu 9 przypadków—w jednym nastąpiła nieznaczna poprawa subiektywna, w innych poprawy nie było, w dwóch zaszło w czasie leczenia pogorszenie, które skłoniło prof. Lambła do przerwania doświadczeń.”

Tak brzmi statystyka szpitalna. *) Przepuścimy naprzód, że wszystko, co ci panowie podają, jest dokładnym wyrazem prawdy; przypuszczenie, dla nich samych niespodziewane—ale możemy je zrobić.

„Leczyłem” 9 osób bezskutecznie. Jak długo? Trzy tygodnie. Więc i cóż? Czy terapia zwykła, dłużej stosowana, wydała lepsze rezultaty? Nie, sami to przyznają.

Gdybym przywiązywał jakąkolwiek wagę do te-

*) Sprawozdanie to drukowane było w *Zdrowiu*, czasopiśmie higienicznym, wydawanym przez dra Polaka, i które, nawiasem mówiąc zasługuje na szersze poparcie.

muje, że operacja ta mogła się powieść i byłaby ocaliła życie pacjenta. Wszystko wówczas przygotowane było do operacji, gdy Mackenziemu powiodło się przeszkodzić jej i zagarnąć następcę tronu wyłącznie pod swoją opiekę „lekarską”. Mackenzie wywiózł następcę tronu do Anglii, aby usunąć się z pod kontroli doktorów niemieckich. Początkowo przyrzekał on zaważać do pomocy Gerhartha, później zmienił projekt i sprowadził do Anglii lekarza wojskowego, Landgraffa.

Ten ostatni opowiada w swojej opinii, jak codziennie widział oczywisty wzrost narośli, jak zwracał na to ustawicznie uwagę Mackenziego i domagał się coraz natęczywiej przyzwania do pomocy lekarzy niemieckich. Mackenzie nie zgadzał się na to pod żadnym warunkiem i w ten sposób pozwalał upływać drogiemu czasowi w porze, gdy połowiczna ekstirpacja była ciągle jeszcze możliwa.

Nastąpiło przesiedlenie do Włoch, gdzie, pomimo farbowanych na różowo przez Mackenziego biuletynów, rozmarzających Niemcy rychłym powrotem pacjenta do zdrowia, choroba rozgałęziała się coraz bujniej i udaremniała powoli nadzieję skutecznego ratunku. Wówczas, w pierwszych dniach listopada, ukazała się nagle potrzeba stanowczej konsultacji.

Konsultację tę opisują obszernie prof. Schroetter z Wiednia i dr Schmidt z Frankfurtu. Stwierdzają oni, że chory uczynił w końcu sam wybór, przenosząc łagodną, lecz tragiczną w swoich niewątpliwych skutkach „kurację” Mackenziego nad środek śmiały, proponowany przez doktorów niemieckich, ale „prawdopodobnie” skuteczny.

W sprawie ważnej—dla kupców.

(Dokończenie.)

Podatek od przedsiębiorstw, według brzmienia prawa, płacić winny specjalnie przedsiębiorstwa w stosunku osiągniętych zysków. Dochody, osiągane z innych źródeł, choćby były najnieznaczniejsze, zupełnie nie podlegają opodatkowaniu. Komisja więc podatkowa znowu zauważyła, iż gdyby ściśle trzymać się miała tej zasady, wówczas podatek nawet w sumie rs. 77,000, tylko z nadzwyczajnym obciążeniem drobniejszego handlu i przemysłu, mógłby być zebrany.

Tak samo w przedstawieniu swoim do ministerjum komisja podatkowa objaśniała, iż, ściśle trzymając się zasad prawa i biorąc normę opodatkowania w rozmiarze 3%, zebrać mogła zaledwo 48,000 rs. Brakujące zaś 29,000 rs. komisja podatkowa rozłożyła była zmuszoną pomiędzy bogatsze firmy, bez względu na ich obroty.

Komisja dowodziła wprost, iż taki sposób nałożenia pewnego rodzaju kontrybucji na zamożniejsze firmy wydawałby się usprawiedliwionym li tylko z tego powodu, że zwiększenie ciężaru podatkowego przy skromnych przedsiębiorstwach, nie przynoszących zupełnie zysku, lub przynoszących zysk

go rodzaju statystyk, to mógłbym odpowiedzieć następującą tabelką:

„Owych 9-ciu chorych leczono zwykłą terapią miesiąc i lata—u żadnego nie było wyleczenia ani nawet rzeczywistego polepszenia; u 3-ch znaczne obiektywne pogorszenie (chora R. straciła władzę w lewej ręce; chora K. w obu nogach; chora W. przyszła z bólem w nodze, a wyszła bez nogi—na cementarz).”

Oddawszy w tej krótkiej notatce hold terapii szpitalnej, przechodzę do kuracji magnetycznych.

Nigdy w szpitalu św. Duchoń nie leczylem 9-iu chorych.

Byłem w szpitalu *raz siedem* w ciągu trzech tygodni. Trzy wizyty były dłuższe, wieczorne; cztery krótkie, dzienne. Dłuższe poświęcone były wyłącznie wykładowi i doświadczeniom. Na drugiej zaproponowano mi leczenie; propozycję tę odrzuciłem, ale podjąłem się dać wskazówki, według których lekarze szpitalni mieli sami zająć się kuracją. Tylko u dwóch chorych próbowano tego przez dni kilkanaście, u innych ledwie dni kilka. Ja sam jedną tylko chorą magnetyzowałem 6 razy, te, u której nastąpiło „nieznaczne polepszenie”. Inne raz, dwa, albo i wcale, robiłem tylko próby z hipnoskopem i blaskkami.

Jakimże cudem pp. ordynatorowie doszli do przekonania—jeśli to przekonaniem nazwać można—że ja leczylem wszystkich 9-iu chorych? Bardzo prostym: każdy chory, którego się dotknąłem, chociażby tylko dla jednego doświadczenia, chociażby tylko dla próby wrażliwości, uważany był za „lezonego” przezeń. Nie każdy... przepraszam. Włączono do statystyki chora R. (histerja), której wcale nie magnetyzowałem, której dałem tylko blaskkę

„na próbę”, a natomiast wyłączono chorego na *paralysis agitans*, którego magnetyzowałem dwa razy.

Dlaczego wyłączono? Bo u tego chorego nastąpiła poprawa (trzęsienie rąk osłabło i bóle znacznie się zmniejszyły). A żeby znaleźć pretekst do wyłączenia go, ze względu na demoralizujący wpływ, jaki na ogół wywrzećby mogło polepszenie, otrzymane w drżące paralitycznej, dano choremu lekarstwo i napisano w sprawozdaniu: „O ostatnim wreszcie chorym, dotkniętym drżączką (*paralysis agitans*) nie wspomniamy, ponieważ obserwacja nie jest czysta, chory bowiem leczony był jednocześnie środkami farmaceutycznymi.”

A gdzież się podziało zobowiązanie niedawania środków farmaceutycznych chorym, leczonym przezeń? Wszakże czytamy w sprawozdaniu (str. 142): „p. Och. zgodził się, ażeby ordynatorzy stosowali leczenie według jego metody, z tem jednak zastrzeżeniem, aby przez czas jego kuracji żadnych leków chorym nie podawano, na co się też zgodzono.” Pp. ordynatorowie mają słuszność: obserwacja ta nie jest czysta.

Ale są i brudniejsze. Pierwsza kuracja. Chory P., cierpiący na drgawki chorejne, głównie w prawej ręce (*Paramyoclonus*). Obejrzawszy go powierzchownie i wysłuchawszy anamnezy dra Goldflama, powiedziałem, iż tylko w takim razie podjąłbym się go leczyć, jeśli by do mnie codziennie przychodził. Wtedy proszono mnie, żebym choć „pokazał”, jakbym go leczył.

W kilka dni potem p. Goldflam podsuwa mi znów tego chorego, prosząc, żebym go magnetyzował.

— Ależ ja panom powiedziałem, że takim dorywczem magnetyzowaniem nie mu pomódz nie mogę.

— Tu tylko chodzi o próbę.

Ponieważ z zasady postanowiłem spełniać wszel-

kie życzenia miejscowych lekarzy, zrobiłem próbę z dynamometrem. Próba ta nie dała mi dostatecznych wskazań, ponowiłem więc poprzednie oświadczenie. Ale ta natarczywość, z jaką mi podsuwano owego chorego, wydała mi się podejrzana.

— Zobaczysz pan—rzekłem do jednego z przychylnych mi lekarzy—oni gotowi napisać, że ja tego chorego leczylem bezskutecznie.

— E, cóż znowu!...

Tak się jednak stało. Muszę nadmienić, że z trzech informacji, jakich żądałem, ażeby mógł zdecydować metodę działania na chorego P., jedną podano wykrętnie, drugą fałszywie, trzecią zatajono. Trzy te informacje były następujące:

1) Jaka jest temperatura i czy nie ma nierówności jednostronnych?

P. Goldflam odpowiedział: „Temperatura normalna”. (Okazało się, iż pod lewą pachą było 37° C., a pod prawą 37° 8° C.)

2) Prosiłem, żeby na ramię chorej ręki założono bandaż Esmarcha i uważano, czy drgawki osłabną. Próbę zrobiono, ale o niej przemilczano, ponieważ wypadła zgodnie z mojem przewidywaniem.

3) Radziłem, żeby kazano choremu wykonywać zdrową ręką ruchy podobne do tych, jakie mimowolnie istniały w chorej. Próbę zrobiono i okazało się, iż podczas niej drgawki w chorej ręce zmniejszyły się.

Sprawozdanie temu przeczy, ale dr. D., ordynator szpitala, który robił te próby, może zaświadczyć, iż mówię prawdę.

W ciągu następnych wizyt, chorego P. widywałem tylko zdaleka, przechadzającego się po korytarzu i kilka razy powiedziałem mu: „dzień dobry”.

W sprawozdaniu zapisał: leczyl bezskutecznie.

(D. c. n.)

Juljan Ochorowicz.

komisji podatkowej gubernjalnej, składającej się z organów władz i przedstawicieli miasta oraz kupiectwa. Oprócz tego zażalenia, wnoszonemi być mogą i do komisji centralnej, ustanowionej przy ministerjum finansów.

Termin podania skarg do komisji podatkowej miejskiej upływa w tych dniach, z zażaleniami więc spieszyć się należy.

Komisja każde otrzymane podanie przedstawia z opinią swoją do rozpatrzenia komisji gubernjalnej, od której zależy uwzględnić lub zostawić bez skutku reklamację.

K. W.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE.

— *Praw. wiest.* ogłasza obszerną instrukcję o sposobie pobierania podatku dodatkowego (procentowego i wypadającego z podziału) od przedsiębiorstw handlowych oraz przemysłowych.

— W ciągu r. z., według statystyki departamentu lekarskiego, w całym państwie ruskiem padło około 200,000 sztuk bydła na księgosusz, karbunkul itp.

— Wskutek starań mieszkańców okolicy, położonej za rogatką jerozolimską, we wsi Ochocie ma być założoną apteka.

— Biuro pomiarów zarządu kanalizacji zajęte jest obecnie przygotowaniem planów o skali 1:250 dla trzech posesyj rządowych, które mają być w najkrótszym czasie skanalizowane. Posesje te są: 1) sąd handlowy na rogu Długiej i placu Krasiańskich, tak zwana posesja „na rurach”; 2) budynek b. komisji sprawiedliwości przy ul. Długiej i 3) izba sądowa na placu Krasiańskich.

— Około połowy b. m., wyjedzie jeden z inżynierów, delegowany przez zarząd kanalizacji do Białej Cerkwi, celem obejrzenia łomów granitowych, z których brano kamień ciosowy do budowy mostów na koleje fastowskiej. Jeżeli rezultat okaże się pomyślnym, wtedy ciosy granitowe będą w roku przyszłym sprwadane z tamtej okolicy tak do budowy dalszej grupy filtrów, jak i do robót kanalizacyjnych, granit bowiem zagraniczny ma być na przyszłość stanowczo wyłączony od używania go do robót kanalizacyjnych i wodociagowych.

— Budowa nowego zakładu gazowego na Czystem o tyle już postąpiła, że zarząd zamierza ustawiony zbiornik gazowy napełnić, do czego więcej pół miliona stóp kubiicznych wody potrzeba będzie. Napełnienie zbiornika ze studzien miejscowych wymagałoby około trzech miesięcy czasu, a następstwem tego byłoby, że nowy zakład nie mógłby działać w r. b. Aby więc czynności te przyspieszyć, zwrócił się dyrektor zarządzający gazownią do magistratu o pozwolenie połączenia zbiornika gazowego z rezerwoarem stacji towarowej kolei żelaznej warszawsko-wiedeńskiej za pomocą rury wodociagowej. Ponieważ zarząd kolei wiedeń-

rzecz o komisji rolniczej, tudzież o warrantach i zaliczkach kolejowych.

P. Stanisław Nowicki ukończył w tym zeszyście wykład swój o bajkach Niemcewicza, które o ile wiemy, nie miały swojej monografii.

W kronice przyrodniczej p. Marjan Dimmel zastanawia się nad ostatnimi w pomienionym zakresie odkryciami i rozbiiera kilka pytań z higieny.

Następnie czytamy dalszy ciąg artykułu p. Smorzewskiego p. t. „Włochy tegoczesne”, w którym to ustępie znajdują się sylwetki kilku wybitnych postaci, co w bieżącej epoce wydatną rolę na półwyspie apenińskim odegrały.

W dziale krytycznym p. Pleniewicz ocenił „Historję literatury” Marjana Dnubieckiego, o której sąd, niestety, nie wypadł pomyślnie.

Studjum swoje o dziele „Nędza w Galicji” p. Pilał w tym poszyście ukończył; jest to cenny przyczynek dla naszej literatury krytycznej, o którym tylko dla braku miejsca nie możemy obszerniej pomówić.

Wreszcie zwracamy uwagę na artykuł statystyczny, dotyczący własności ziemskiej w Królestwie, zamieszczony w kształcie listu.

— Z teatru i muzyki.

* Dziś w moniuszkowskim „Strasznym dworze” usłyszmy pannę Szlezygierównę.

Sympatyczna śpiewaczka wkrótce zacznie korzystać z urlopu, dzisiejsza więc Hanna zapewne zgromadzi licznych wielbicieli jej pięknego talentu.

* „Jan de Thomeray” grany będzie jutro po raz piąty w teatrze Letnim.

* W miejsce projektowanego przez repertuar „Korsarza” dany będzie jutro w teatrze Nowym niegrany od dłuższego czasu „Mikado” Sulivana.

W operetce tej, jako przepyszny Ko ko, wystąpi p. Morozowicz, pierwszy raz po powrocie z urlopu.

* Na scenie teatru Letniego odbywają się obecnie próby pamięciowe z jednoaktowej komedji E. Scribego „Sukcesorka”.

Nowość ta wystawioną ma być w przyszłym tygodniu z udziałem panny Barszczewskiej, tudzież pp. Ładnowskiego i Prażmowskiego.

* Na listę korzystających z urlopu artystów teatrów warszawskich przybyła panna Helena Marchelówna, która udaje się za granicę dla poratowania zdrowia.

* P. Bolesław Leszczyński powrócił już ze Lwowa, gdzie występy jego wielkiem cieszyły się powodzeniem.

— Podziękowanie.

Przed miesiącem, pani Karolina z Jaźwińskich Krzemińska wysłała na ręce JE. ks. kardynała Ledóchowskiego poduszkę, przeznaczoną jako podarek jubileuszowy dla Ojca św.

Wierzch poduszki stanowił biały atlas, na którym z jednej strony znajduje się wyhaftowana złotem tjjara z podpisem: *Tu es Petrus*, z drugiej zaś baranek z krzyżem i napis: *Ece Agnus Dei, qui tollit peccata mundi*.

Ks. kardynał Ledóchowski odpisał teraz pani Krzemińskiej, oznajmiając, iż Jego Świątobliwość wdzięcznem sercem przyjął podarek i dla ofiarodawczyni oraz dla całej jej rodziny przesyła swe apostołskie błogosławieństwo.

— Tablice.

W dniu jutrzejszym na frontach domów nr. 78 w alei Jerozolimskiej i nr. 5 przy ul. Smolnej będą wmurowane tablice pamiątkowe ku uczczeniu ojca sierot, Szymona Krzeczowskiego, który dwie te posesje ofiarował na rzecz Towarzystwa dobroczynności.

Tablice, wykute z marmuru przez p. Teodora Skoniecznego, zdobią napisy łacińskie z liter ołowiem nabijanych.

Odsłonięcie tablic nastąpi w południe wobec czelgodnego ofiarodawcy i członków Towarzystwa.

— Przytulki rzemieślnicze.

W jednym z pism znajdujemy wzmiankę, iż zarząd Towarzystwa osad rolnych przystępuje do opracowania projektu przytulki dla dziewcząt.

Wiadomość ta jest błędna, gdyż ustawa przytulców rzemieślniczych dla chłopców i dziewcząt od dawna już jest zatwierdzoną.

Jeszcze w r. 1877-ym s. p. Adam Goltz, ówczesny członek komitetu Towarzystwa, domagał się założenia przytulców, a w następnym roku s. p. Kieki na ich rzecz zapisał milionowy majątek.

Wówczas zakrzętnięto się energicznie około ustawy, która w d. 23-im czerwca 1882-go r. została zatwierdzoną.

Tym sposobem nie może być mowy o jakiejś nowej ustawie.

— Jeszcze stagnacja.

Ubiegły period rumacji świętojańskiej odznaczał

się szczególną tendencją do najmowania mniejszych lokali.

Podobnie i właściciele większych sklepów przemieniają je na mniejsze.

Na Podwalu, Freta i t. p. nader znaczna część sklepów postradała dzierżawców, handel bowiem w tej dzielnicy uległ od pewnego czasu trudnej do zwalczenia stagnacji.

Właściciele domów na razie znajdują się w kłopocie, ponieważ sporo sklepów przez ciąg kwartału stać będzie pustkami.

— Wywóz gęsi.

Od tygodnia kolejną nadwiślańską odchodzą z Warszawy do Mławy wielkie transporty gęsi, nabytych w okolicy przez agentów pruskich.

Wczoraj wysłano ze stacji Praga nadwiślańska 17 wagonów żywych gęsi, w każdym wagonie po 1,400 sztuk.

— Brak raków!..

W r. b. ustał dowóz do Warszawy wielkich raków litewskich, zwanych pskowskimi.

Miejscowe raki są drobne, chłodne lato bowiem nie sprzyja hodowli.

— Uschłe drzewa.

Na ulicy Marszałkowskiej, około Nowowiejskiej, uschło kilka większych drzew wskutek odarcia kory z pnia.

Należałoby uschłe drzewa usunąć, a w ich miejsce posadzić nowe.

— Handel sianem.

Zbiór siana tego lata w okolicach Warszawy jest bardzo obfity; zbyt jednak, w stosunku do innych lat zmniejszył się znacznie, a to skutkiem sprowadzania dla konnicy siana prasowanego z głębi Rosji.

Ponieważ jednak siano przed prasowaniem musi być zwilżone wodą, przeto częstokroć jest stęchłe i do użytku na karm dla koni niezdatne.

Można się spodziewać, że sprowadzanie siana prasowanego z głębi Rosji będzie zaniechane.

— Piąte śluby.

W dniu onegdajszym w dzielnicy powązkowskiej odbył się ślub Jana Grzegorzewicza, robotnika z garbarni, który po raz piąty wstąpił w związki małżeńskie.

Grzegorzewicz liczy obecnie 42 lat wieku, a pierwszą żonę zaślubił w 20-ym roku życia.

Obeena, piąta z kolei, żona jest rodzoną siostrą drugiej żony, z której ma Grzegorzewicz córkę, trzy inne zaś zmarły bezdzietnie.

— 300 razy.

Dziś „Józ Grojseszyk” wystąpi jeszcze w kapeluszu, który miał na pierwszym przedstawieniu „Podróży po Warszawie”.

Kapelusz dostał emeryturę, służąc w tej znanej roli 300 razy!

— Dom z kart.

W tych dniach została nabyta nieruchomość na Dzikiej za pieniądze wygrane w karty.

Nowonabywca weale się z tem nie tai, iż fundusz, wystarczający na kupno posesji, wypływa z powyższego źródła.

Pan * gra od lat 30-tu dość drogo, lecz wyłącznie w gry komersyjne, jak preferans, wist i wint.

Umiejętna i, co ważniejsza, szczęśliwa gra, pozwoliła p. * zebrać około 30,000 rs.

Śczęśliwy gracz prowadził zresztą skrupulatny rachunek, odkładając pieniądze na kupno posesji.

Tym sposobem stał on się posiadaczem domu... z kart.

Lepiej go jednak nie naśladować!..

— Nieszczęśliwa dziewczyna.

Jeżeli „piękna Helena” w interpretacji Meilhac’a i Halevy’ego tłumaczyła swój upadek fatalnością—to doprawdy niejaka B., młoda, nadwyczał przystojna dziewczyna, może o sobie powiedzieć, iż śiega ją jakaś fatalność.

Kiedy jeszcze była podlotkiem, nieszczęśliwa matka poczęła handlować wdziękami córki.

Niepospolita piękność dziewczęcia przynosiła obydwój rodzicielce znaczne korzyści.

Pomimo jednak forsownego wepchnięcia na drogę rozpusty, B. potrafiła się wyemancypować i zdobywszy trochę grosza, porzuciła niecną matkę, udając się do Krakowa, celem wstąpienia na deski sceniczne.

Skoro megera ujrzała się pozbawioną swego towaru, użyła wszelkich możliwych środków, aby córkę odzyskać.

Zabiegi jej wszakże, czynione u władz austriackich, nie osiągnęły żadnego skutku.

Wówczas nieszczęśliwa kobieta, przybrawszy sobie do pomocy dwóch młodzieńców z pośród nieponiów krakowskich, postanowiła córkę stanowczo skompromitować.

wieści, jakoby pseudometropolita Teodozjusz ze swoim synodem zgodził się uznać powody króla Milana za zasługujące na uznanie! Fakt taki wydaje nam się nieprawdopodobnym, gdyż nawet tacy stabi ludzie, jak Teodozjusz, nie zdecydują się chyba na tak jawne złapanie praw boskich i ludzkich. Nawet bezwzględna prasa austriacka niezupełnie godzi się na postępowanie króla Milana.

„Czem się skończy ten oburzający skandal—nie wiadomo, lecz cała Rosja smuci się z powodu nieszczęsnego losu królowej serbskiej, ruskiej z pochodzenia i uwielbianej przez swój naród.”

Następnie dziennik potrąca o sprawy, tyżące się sąsiedniego państwa:

„Kwestja bułgarska wchodzi w nową fazę. Karawelów w swej gazecie *Tirnowska konstytucja* i w pogawędkach prywatnych oświadczył, że rada ministrów czasowo przebywającego w Sofji ks. Koburskiego postanowiła poddać Bułgarję pod protektorat Austrii.

„Nowina ta ma charakter poważny. Panowie ministrowie bułgarscy działają nietylko naprzekór prawu międzynarodowemu, lecz wbrew zdrowemu rozsądkowi, ponieważ takie postępowanie daje każdemu, podpisanemu pod traktatem berlińskim mocarstwu prawo wmięszania się do spraw bułgarskich. Oprócz tego podobna działalność rady ministrów pozostaje w sprzeczności z istotą stosunku Bułgarji do Turcji. Czyż to bowiem nie dziwna rzecz, iż księstwo podwładne Turcji oddaje się pod protektorat Austrii?”

Dalej znów czytamy:

„Rozumie się samo przez się, iż rząd ruski może odpowiedzieć na ten wybryk tylko zupełnem nieuznaniem faktu. Ale tego niedosyć. Sprawa jest o tyle ważna, że wywołuje konieczność interwencji dyplomatycznej.

„Jeżeli wypadki rozwijać się będą w tym duchu, jeżeli Austrija będzie prowadziła grę tak niebezpieczną, to można powiedzieć, że nadzieje zachowania pokoju były przedwczesne.”

Niedawno odbyła się w Rydze uroczystość śpiewacka, urządzona przez towarzystwo lotyckie. Otóż z tego powodu wystąpił *Riżsk. wiest.*, zarzucając komitetowi urządzającemu, że nadał uroczystości „zupełnie niewłaściwy charakter narodowy”. O samej uroczystości tak opowiada wspomniany dziennik:

„Spodziewają się tutaj po niej niewątpliwych skutków: mówcy lotyscy zapewniali na bankiecie, że pozostanie ona „wiecznie pamiętną w historii narodu lotyckiego”. Na nieszczęście, co do tych rezultatów wywiadano się w sposób dość mglisty, przyczem główną oczywiście rolę grały lotyckie: cywilizacja, samodzielność, samowiedza i t. p. Tak np. jeden patriota lotycki przysłał depeszę z Kaukazu: „Niechaj dzwicyzy *Ligo, Ligo!* aż do Kazbeka!” a inny lotysz z New-Yorku woła w ekstazie: „Niechaj rozlega się mowa narodu lotyckiego po całej ziemi”. Wszystkie te zachwyty i zapęły doprowadzą tylko, że uroczystość wywołała istotnie w pewnych kółkach pewien zawrót głowy, ku czemu wiele przyczyniła się i prasa niemiecka swemi podstępniemi pochwałami i życzeniami. Obowiązkiem zaś prasy ruskiej jest ostrzedz inteligencję lotycką, że droga to bardzo śliska...”

Warsz. *dniw.*, odbijając zarzuty, uczynione mu przez *Nordd. allg. Ztg.*, powiada:

„Nie ma wątpliwości, że *Warsz. dniw.* nie miałyby prawa bytu, gdyby stał w sprzeczności z polityką Najjaśniejszego Pana. Wtedy byłby on szkodliwy, a zatem istniećby nie mógł. Lecz pyszniąc się ze swej wolności prasy europejskiej, a w szczególności niemieckiej, drukująca na szpaltach swoich wszelkie oszczerstwa na Rosję i ruskich, powstająca przeciw wzrostowi samowiedzy narodowej ruskiej, udaje, jakby nie rozumiała położenia prasy naszej. Prasa ruska, czy to subsydiowana przez rząd i zależna od niego, czy też prywatna, ma jeden tylko obowiązek: mówienia tego, co myśli, mówienia prawdy, jak ją pojmuje—mówienia otwarcie i bez obawy; w tem leży jej obowiązek, jej służba Najjaśniejszemu Panu.”

To też—konkluduje dziennik—śmieszniemi tylko wydawać się mogą wszelkie baśnie niemieckie o służeniu interesom francuskim.

TELEGRAMY

KURJERA WARSZAWSKIEGO.

Wiedeń 12-go lipca. (Tel. pryw. kur. War.)—*Neue freie Presse* donosi, że ks. Bismark i hr. Kalnoky zjadą się w sierpniu lub wrześniu.

Berlin 12-go lipca. (Tel. pryw. kur. War.)—Wiadomości, jakoby cesarz Wilhelm zamierzał w powrocie z Peterhofu odwiedzić dwory w Sztokholmie i Kopenhadze, uważane są w tutejszych kołach politycznych dotąd za kombinacje nieoparte na silnych podstawach.

Berlin 12-go lipca. (Tel. pryw. K. War.)—Osobny pociąg dworski ma zawieść do Petersburga cały orszak cesarza Wilhelma. Hr. Szuwałow jedzie także tym pociągiem.

Berlin 12-go lipca. (Tel. pryw. kur. Warsz.)—Dzisiejsza *Nationalzeitung* zapewnia z autentycznego źródła, że projekt spotkania się Monarchów wyszedł z iniejałowy ks. Bismarka.

Berlin 12-go lipca. (Tel. pryw. kur. Warsz.)—Przybyła tutaj ciotka królowej Natalji, księżna Morussi, dokłada wszelkich starań, ażeby zażegnać interwencję władz niemieckich w sprawie wydania księcia Aleksandra. Wszystkie dotychczasowe zabiegi zlamaly się wszakże o żelazny opór ks. Bismarka. Konsul ruski w Frankfurcie odmówił również swej interwencji.

Wiesbaden 12-go lipca. (Tel. Aj. półn.)—Generał Proticz oświadczył królowej Natalji, że według ustaw niemieckich następcą tronu, przebywający na terytorjum Niemiec musi być wydanym w ręce wysłannika króla serbskiego. Nad królową i następcą tronu rozciągnięty został niezmiernie ścisły nadzór policyjny. Jest bowiem obawa, ażeby nie porwano następcy tronu i nie wywieziono skrycie z Wiesbadenu, w sposób, który utrudniłby królowi poszukiwać swoich praw do niego. Śledzą przeto bacznie przybycia tu podejrzanych indywidualów z Serbji.

Wiesbaden 12-go lipca. (Tel. pr. K. W.)—Poczyniono zabiegi, aby przeszkodzić tajnemu uwięzieniu serbskiego następcy tronu przez matkę. Królowa Natalja zaprzestała spacerów publicznych z następcą tronu.

Bruksella 12-go lipca. (Tel. pryw. K. W.)—Nowych karabinów dla armji belgijskiej, w ilości 200,000 sztuk, dostarczyć ma fabryka broni w Steyer w Austrii.

Paryż 12-go lipca. (Tel. pryw. kur. W.)—Prasa tutejsza z coraz większą stanowczością utrzymuje, iż rząd niemiecki zamierza wywłaszczyć francuzów zamieszkałych w Alzacji i Lotaryngji.

Rzym 12-go lipca. (Tel. pryw. K. W.)—Dla cesarzowej-wdowy Wiktorji wynajmują we Florencji willę Palmieri.

Rzym 12-go lipca. (Tel. pryw. kur. War.)—Crispi przybędzie do Karlsbadu w d. 1-ym sierpnia.

Rzym 12-go lipca. (Tel. pryw. kur. Warsz.)—*Tribuna* na mocy autentycznych listów utrzymuje, że cesarz Fryderyk zamierzał rozszerzyć znacznie samorząd Alzacji i Lotaryngji, a namiestnikiem obu prowincyj zamianować księcia Aleksandra Battenberga po zaślabieniu przezeń księżniczki Wiktorji.

Londyn 12-go lipca. (Tel. pryw. kur. War.)—Przybyły tutaj ze swej długiej wycieczki na ląd i powitany owacyjnie przez tłumy ludu na dworcu kolejowym Mackenzie oświadczył, że skoro tylko przez krótki odpoczynek odzyska siły, bardzo nadwężone, ogłosi obszernie sprawozdanie czysto lekarskie o przebiegu choroby cesarza Fryderyka i metodach leczenia. Względny polityczne zamykają mu usta wobec steku oszczerstw i obelg, miotanych przeciw niemu w Niemczech. Zdziwiło go zwłaszcza, że dzienniki paryskie: *Figaro* i *Matin*, podały treść rozmów z nim, których, szanując należne względy, wcale nie prowadził. (Słynny laryngolog paryski, dr. Fauvel, zapewnia, że był obecnym przy rozmowie Mackenziego ze sprawozdawcą *Figara*; przyp. red.)

Londyn 12-go lipca. (Tel. pryw. kur. War.)—Mackenzie oświadcza dzisiaj, że na napaści ogłoszonej wczoraj w Berlinie broszury lekarzy niemieckich nie odpowie, ponieważ wysoka osoba tego sobie nie życzy, a jej życzenie jest dla niego rozkazem.

Cetynja 12-go lipca. (Tel. pr. K. W.)—Książę Mikolaj wraz z synem udaje się, po odbyciu kuracji w Vichy, do Paryża, ztamtąd zaś na uroczystości kijowskie i do Petersburga.

Sofja 12-go lipca. (Tel. pryw. K. War.)—Jeden z organów Stambulowa, *Bolgarsko*, zwraca na siebie od kilku dni uwagę artykułami, ziejącemi niesłychaną nienawiścią przeciw stronnictwu konser-

watywnemu, którego przedstawicielami w gabinecie są Stoilow i Naczewicz. Natomiast dziennik ten wyraża się z wielkimi pochwałami o Cankowie, od którego jedynie oczekiwać należy kroków roztropnych i politycznych. Stronnictwo jego mogłoby wraz ze Stambulowem utworzyć silną partję liberalną, która unicestwiłaby intrygi konserwatystów, jakoteż zwolenników Karawelowa i Radosławowa. Domyślają się, że artykuły te mają na celu przestraszyć konserwatystów i zmusić ich do posłuszeństwa wobec Stambulowa.

Sofja 12-go lipca. (Tel. pryw. kur. W.)—Rząd zamierza zawiesić dalszą wypłatę haraczu wschodnio-rumelijskiego, ponieważ W. Porta wzbrania się powierzyć bułgarskiej kompanji eksploatacyjnej na kolei Bellowa-Wakarel.

Sofja 12-go lipca. (Tel. pryw. kur. War.)—Rząd czyni gorliwe zabiegi, aby poddanych austriackich Bindera i Laendlera (ujętych przez rozbójników na stacji kolei w Bellowie, *przyp. red.*) uwolnić. Postępowanie musi być bardzo ostrożnem, aby nie narażać życia obu jeńców. Rozbójnicy żądają wykupu. W rękach rabusiów, będących widocznie pochodzenia macedońskiego, pozostali także naczelnik stacji, telegrafista i bogaty kupiec z Sofji. Stacja Bellowa, która ponownie już padła ofiarą napadu, będzie od-
tąd stale strzeżona przez wojsko.

Berlin 12-go lipca. g. 2 m. 30. (T. p. K. W.)—Bilety banku ruskiego 193.30 (wczoraj 194.20).—Bilety banku ruskiego na dostawę 193.50 (wczoraj 194.—).

Posiedzenie akcjonarjuszów kolei dąbrowskiej.

Ogólne zebranie Towarzystwa kolei dąbrowskiej odbyło się dziś powtórnie, z powodu nieprzybycia potrzebnej liczby akcjonarjuszów w dniu 28-ym czerwca.

Obecnych, przy asystencji przedstawiciela rządowego, r. st. Szwachheina i reprezentowanych przez plenipotencje akcjonarjuszów, było 15-tu, reprezentujących kapitał 24,445 akcyj, t. j. około $\frac{1}{10}$ całego kapitału.

Prezydował zgromadzeniu ogólnemu p. Jul. Wieniawski.

Porządek dzienny zebrania obejmował: sprawozdanie z eksploatacji za r. 1887-ny, sprawozdanie komisji rewizyjnej, wnioski zarządu co do użycia kapitału zapasowego i obrotowego i co do powiększenia ilości wagonów towarowych.

Zgromadzenie postanowiło zatwierdzić sprawozdanie za r. z. i upoważnić zarząd do uproszenia ministerjum, ażeby z czystego dochodu roku sprawozdawczego pozwoliło przelać do kasy emerytalnej urzędników 57,114 rs. 85 kop., jako udział Towarzystwa za lata 1885-ty, 1886-ty i 1887-ny. Upoważniono również zarząd do płacenia z funduszów eksploatacyjnych pensyj emerytalnych ranym oraz wdowom po zabitych urzędnikach, zatwierdzono wnioski zarządu co do użycia kapitału zasobowego i obrotowego, upoważniono zarząd do starania się o powiększenie liczby wagonów towarowych krytych i wyrażono podziękowanie zarządowi oraz specjalnej komisji akcjonarjuszów, która sprawdziła i ostatecznie zatwierdziła sprawozdanie z budowy kolei.

Przy wyborach, występujący w tym roku członek zarządu p. Stanisław Karski, jak również i zastępcy członków zarządu Towarzystwa pp. Andrzej Brzeziński, Józef Weissenhof, Zygmunt hr. Wielopolski i Alfred Lent, zostali ponownie powołani do pełnienia tych obowiązków.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

— Pani *Emmie Rosenblat*.—Formalności polegają na złożeniu deklaracji i składek rocznej. Adres: Leszno, 2.

— Pani *L. F. G.* z *Warszawy*.—Dziękujemy za pamięć i prosimy o stałe wiadomości i notatki.

— Panu *J. C.*—Tylko balet. Pod wiadomym tytułem grany był przez teatru prowincjonalne tylko wyjątek ze sztuki ludowej *J. N. Kamińskiego* „*Krakowiaci i gorale*”.

— Panu *Br. Swid.* *ślusarzowi-mechanikowi*.—W sprawie tej zechce sz. pan zwrócić się listownie do Towarzystwa rolniczego w Kijowie.

— Panu *Leonowi Hos.*—Adres: Towarzystwo rolnicze w Kijowie.

— Panu *E. Sier.*—O wydaniu takim nie nie słyszeliśmy. Jakkolwiek niewątpliwie byłoby pożądane, nie dołączamy się tak prędko.

— Jednemu z *prenumeratorów*.—Takie wiadomości podawał *Kurjer* od lat 67-tych i podają je wszystkie dzienniki. Pretensji wprost nie pojmujemy.

— Panu *Kazimierzowi z Radomia*.—Bawi obecnie w Warszawie. Występować ma jeszcze w bieżącym sezonie.

